

מורה נבוכים

**מדריך תמציתי
לשוקלים להתגרש
בעקבות יציאה
בשאלה**

כותבי המדריך אינם משפטנים וכל
הכתוב כאן נועד לצרכי מידע בלבד
ולא כתחליף לייעוץ משפטי

על הסיבות לכתיבת המדריך

בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה שממדיה הולכים וגדלים: רבים מבני הקהילה החרדית מבקשים לבחור בעצמם מה יהיה אורח החיים שלהם. בחירה זו מולידה, לעיתים קרובות, תהליך בדיקה פנימי וחיצוני שמסקנותיו מובילות להחלטות הרות גורל. את התוצאות אנו רואים בשטח: מספר הפניות לעמותות המסייעות ליוצאי הקהילה החרדית מזנק בכל שנה. בין הפונים צץ ועולה נושא חשוב, שמשותף לרבים: פירוק התא המשפחתי בעקבות הרצון לשינוי אורח החיים.

תהליך הגירושין אינו פשוט לאף אחד, אולם כאשר עזיבת הדת והקהילה מתווספת למורכבות הטבעית של התהליך נוצרים אתגרים ייחודיים ומורכבים פי כמה. אם מצאתם את עצמכם מהנהנים בהסכמה, מרגישים שהשורות לעיל נכתבו ממש עליכם, המדריך הזה נכתב עבורכם.

כחלק מהפעילות שלנו סייענו לעשרות נשים וגברים, ממגוון הזרמים של הקהילה החרדית, בתחילתו, בעיצומו או בסופו של התהליך, ומתוך הניסיון בשטח הבנו מהו הצורך הדחוף ביותר עבור מי ששוקל להתגרש בעקבות תהליך היציאה בשאלה: בהירות בכל הקשור לנושא הגירושין.

מדריך זה נועד לענות בדיוק על הצורך הזה.

אז מה מחכה לכם כאן?

שמנו לעצמנו מטרה: להנגיש ולפשט, ככל האפשר, את המושגים השונים שאתם עתידים לפגוש, לפרוש בפניכם את שלל האפשרויות והערוצים להתמודדות עם כל החלטה שתקבלו, לתאר מה צפוי לכם בהמשך הדרך ולצייד אתכם בשלל טיפים ועצות.

ארבע הערות חשובות לפני שאנחנו יוצאים לדרך

- 1.** המדריך הוא לא תחליף לייעוץ משפטי, אלא נועד לספק לכם הצצה לתהליך המשפטי והסוציאלי הכרוך בפירוק התא המשפחתי. לפני שאתם בוחרים לפעול – אנא היוועצו בעורך דין מומחה בתחום.
- 2.** התהליך ידרוש מכם כוחות נפש לא מבוטלים. אם אתם חווים קושי – זה טבעי לחלוטין – זכרו לא להזניח את עצמכם. יש מגוון דרכים לקבל תמיכה ועזרה נפשית ורגשית. באתר [כל זכות](#) תוכלו למצוא מידע מפורט בנושא.
- 3.** גירושין אינם הכרחיים במקרה שאחד מבני הזוג בוחר לצאת בשאלה! בחלק מהמקרים בני הזוג מחליטים להמשיך לקיים את התא המשפחתי תוך התאמות הדדיות ומוסכמות. אנו ממליצים בחום לבחון את האפשרות הזאת בטרם תחליטו על פירוק השותפות הזוגית והתא המשפחתי.
- 4.** בכל אפיק שתבחרו, אתם לא לבד! המדריך הזה הופק על ידי תוכנית "צעדים", שנוסדה במיוחד עבורכם. נשמח לעמוד לצידכם ולסייע ככל האפשר. ליצירת קשר: info@steps.org.il

תוכן העניינים

דגשים מהותיים	5
מפת הדרכים	7
יריית הפתיחה: מרוץ הסמכויות	8
אילו אנשי מקצוע ילוו את התהליך?	
הוצאות צפויות	9
מה צופן העתיד?	10
גישור	11
ההליך בערכאות השיפוטיות	12
על מה דנים במסגרת תביעת גירושין?	13
טיפים ועצות לתהליך המשפטי	18
הרווחה ואני - טובת הילדים	19
אילו עקרונות מנחים את העובד הסוציאלי בעבודתו?	
ועדת תסקירים	20
מעני הרווחה במקרה של ניכור הורי	21
טיפים ועצות להתנהלות מול גורמי הרווחה	23
אתרים שכדאי להכיר	24

דגשים מהותיים

אנחנו ממליצים לכם, כמובן, לקרוא את המדריך במלואו, אבל אם אין לכם אפשרות לעשות זאת כרגע – אלו הדברים שהכי חשוב שתדעו:

כפי שאתם ודאי יודעים, עזיבת החברה החרדית טומנת בחובה אתגרים רבים, אשר מתעצמים כשהעזיבה מחייבת גם פירוק של התא המשפחתי. מדובר באתגרים שכוללים מורכבויות לא פשוטות, ויש להביא זאת בחשבון כשמחליטים על עזיבה. עם זאת, חשוב שתזכרו כי אפשר בהחלט לצלוח את האתגרים הללו. לשם כך תצטרכו להתאזר בסבלנות, בכוח רצון, באורך רוח ובהתמדה.

לעיתים עסקני הקהילה החרדית מתערבים בחייהם האישיים של אלו שרוצים לעזוב. ההתערבות יכולה לכלול הפעלת לחצים על העוזבים כדי לגרום להם לוותר על זכויותיהם, לנתק אותם מילדיהם וממשפחתם (תופעה המכונה "ניכור קהילתי"), להפחיד ולייצר עבורם חוסר כדאיות כללית בעצם הבחירה לעזוב. המצבים האלה אינם נדירים אך הם בהחלט לא מחויבי המציאות. במקרים לא מעטים קיימת הידברות בין היוצא/ת לקהילה והדברים מתנהלים ברוח טובה. כיוון שאתם מכירים את הקהילה שבה אתם חיים העריכו מראש מה תהיה התגובה ופעלו ככל יכולתכם למזעור נזקים. לדוגמה, העדיפו תהליך מדורג, התייעצו עם אנשים שאתם סומכים עליהם, אספו עדויות על טיב הקשר שלכם עם ילדיכם וחתרו לנהל את עניינכם באמצעות טיפול או גישור. **עם זאת, אל תהיו שאננים ואל תפעלו אך ורק כדי לרצות את הקהילה.** חשוב שתדעו מהן הזכויות שלכם, מה בגדר איומי סרק ואילו האפשרויות העומדות בפניכם. מדובר בהתמודדות לא קלה. הכינו את עצמכם לכך וזכרו: מדינת ישראל היא מדינת חוק. התהליך אולי יהיה ארוך ומייגע, אך אם תעמדו על זכויותיכם לאורך כל הדרך, אף אחד לא יוכל למנוע אותן מכם! הדברים מסתבכים כאשר נכנעים ללחצים מצד הקהילה ומוותרים על הזכויות, והמחיר על כך הוא כבד.

חשוב לזכור: השבת הזכויות לאחר ויתור עליהן קשה שבעתיים מאשר מאבק על שמירתן.

לאור האמור לעיל, אנא תנו דעתכם על הנושאים הבאים, שהם החשובים ביותר עבורכם!

- מרגע שעלתה האפשרות להתגרש, יש להקדים ולקבל ייעוץ משפטי! זאת כדי שתהיה לכם האפשרות להגיש את תביעת הגירושין בערכאה המתאימה ביותר לניהול עניינכם כעוזבי החברה החרדית. מדובר ב"מרוץ סמכויות" שבו כל הקודם זוכה. במדינת ישראל קיימות שתי רשויות מוסמכות לדון בענייני הגירושין (למעט הגט עצמו), בית הדין הרבני ובית המשפט לענייני משפחה (המכונות "ערכאות שיפוטיות").

קביעת הרשות המוסמכת לדון בתיק תיעשה על ידי הצד הראשון שמגיש תביעה. עבור אוכלוסיית עוזבי החברה החרדית יש משמעות גדולה ומהותית לזהותה של הערכאה השיפוטית שתדון בעניינם!

- כשאתם חושפים את כוונתכם לעזוב את החברה החרדית יש לכך משמעויות רבות, במיוחד לקראת ניהול ההליך המשפטי ובמהלכו. לכן, אנו ממליצים להקדים ולהיוועץ בעורך דין טרם החלטתכם לחשוף את כוונתכם לגבי עזיבת החברה החרדית.

- התנהגות הצדדים מרגע הפרידה משפיעה ומלמדת על כוונת הצדדים והסכמות ביניהם בנוגע למחלוקות שונות, ובעיקר בעניין משמורת וזמני קיום קשר ישיר ורציף עם הילדים יאפשר התמודדות עם תופעת הניכור ההורי (הסתה מצד הורה אחד נגד ההורה השני). על אף מה שיטענו עסקני הקהילה, הישארותכם בקשר עם הילדים לא תזיק להם. להפך. היעדר קשר עם אחד ההורים הוא שעלול לגרום להם נזק בטווח הארוך.

- עשו כל שביכולתכם כדי שהילדים ילמדו במסגרות חינוך סובלניות כלפי אורח חיים שונה משלהם. הדבר יסייע במניעת הסתה והפעלת לחץ גם מצד המסגרת החינוכית שבה מתחנכים הילדים.

- היו ערניים – גם אם הכול מתנהל על מי מנוחות כלפי חוץ, ייתכן שמאחורי הקלעים הקהילה והעסקנים פועלים כדי לייצר תמונת מצב שונה. זה יכול לבוא לידי ביטוי באמצעות הסתה נסתרת של הילדים, פעולות לשינוי המצב המשפטי, הברחת נכסים ועוד. על כן חשוב להתייעץ עם עו"ד גם בשלבים מוקדמים מאוד, אפילו לפני שיתוף בן/בת הזוג בהחלטה על עזיבת החברה החרדית ופירוק התא המשפחתי.

מפת הדרכים

החלטתם לעזוב את החברה החרדית

תזכורת: קיימת חשיבות עצומה לערכאה שבה ידון התיק שלכם. לכן, גם אם אתם שוקלים הליך של גישור, יש להתייעץ עם עו"ד לגבי האפשרות לפתוח במקביל "בקשה ליישוב סכסוך", זאת כדי לשמור לעצמכם את האפשרות להקדים את הצד השני ולבחור את הערכאה השיפוטית המתאימה לכם. על כך, ובהרחבה, בפרק הבא.

יריית הפתיחה: מרוץ הסמכויות

בישראל, לשתי ערכאות שיפוטיות יש סמכות לדון ולפסוק בדיני משפחה: בית הדין הרבני ובית המשפט לענייני משפחה. אומנם את הגט עצמו אפשר לקבל אך ורק בבית הדין הרבני, אך בשני המקומות אפשר לעבור את התהליך לקביעת המזונות, זמני שהות, ענייני חלוקה רכושית, משמורת וחינוך הילדים. חשוב שתדעו: הראשון שמגיש "בקשה ליישוב סכסוך" באחת הערכאות האלה, בית הדין הרבני או בית הדין לענייני משפחה, שומר לעצמו את הזכות, למשך זמן מסוים, לבחור איזו ערכאה תדון בענייני התביעה שהוגשה. מכאן נולד המונח "מרוץ הסמכויות" – מעין מרוץ בין בני הזוג להקדים ולפתוח את ההליך בערכאה שבה הם היו רוצים שעניינם יטופל.

עבור עוזבי החברה החרדית, ברוב במקרים, הגוף המועדף לטיפול בתיק הוא בית משפט לענייני משפחה, ולא בית הדין הרבני. אולם אין מדובר בקביעה גורפת. לכן, אם עולה חשש שבן/בת הזוג מעוניינים להתגרש, מומלץ למהר ולהיוועץ עם עורך דין ולפעול לפי עצתו.

אילו אנשי מקצוע ילוו את התהליך?

עורך/עורכת דין – מומלץ לבחור בעורכי דין שמתמחים בדיני משפחה. דיני אישות (בתוך תחום דיני משפחה) הינו התחום היחיד בדין הישראלי אשר מסתמך על הדין העברי ולכן דרושה בו בקיאות של עורך הדין. עורכי הדין יכולים לייצג אתכם בבית המשפט לענייני משפחה או בבית הדין הרבני. לתשומת ליבכם, לא כל מי שסיים לימודי משפטים הוא עו"ד מוסמך. בדקו שעורך הדין שבחרתם הוא בעל רישיון לעסוק בעריכת דין. תוכלו לבדוק זאת בקלות באתר לשכת עורכי הדין.

טוען רבני/טוענת רבנית – טוענים רבניים רשאים לייצג אתכם אך ורק בבית הדין הרבני. אם בחרתם להגיש תביעה בבית המשפט לענייני משפחה לא תוכלו להיות מיוצגים על-ידי טוענים רבניים.

כריכה המושג "כריכה" בתיקי גירושין מתייחס לכל הנושאים הקשורים להליך הגירושין, למעט הגט עצמו. הסמכת בית הדין לדון בנושאים הללו תיעשה על ידי "כריכתם", כלומר צירופם, לתביעת הגט בבית הדין הרבני. לצורך הליך זה יש להגיש "בקשה כרוכה לגירושין" בעת הגשת תביעת הגט לבית הדין הרבני. על הכריכה להיעשות באופן מפורש ובתום לב. כריכה שנעשתה שלא כדיון כמוה כאילו לא נכרכו העניינים כלל. מצב כזה מאפשר את העברת הסמכות לדון בנושאים הכרוכים לבית המשפט לענייני משפחה.

כריכה ומזונות ילדים בתחום מזונות ילדים, אם נכרכו העניינים בבית הדין ואחד הצדדים מעוניין בכל זאת לדון בהם במסגרת בית המשפט לענייני משפחה, אפשר לתבוע בתביעה נפרדת בשם הילדים. האפשרות הזאת קיימת כל עוד לא התחילו לדון בנושא במסגרת תביעות ההורים. חשוב לדעת: הפסיקה בנושא זה רחבה ומומלץ להתייעץ עם עורך דין לפני שפועלים להגשת תביעה בשם הילדים.

עובד סוציאלי/עובדת סוציאלית (עו"ס) – עובדים סוציאליים שעברו הכשרה והסמכה מתאימים, הם הסמכות המקצועית בכל הקשור לענייני רווחת הילדים, המעטפת הטיפולית והמענה הפרטני בהתאם לצרכים הספציפיים שלכם. אתם עתידים לפגוש את העו"סים כבר בתחילת התהליך וכדאי מאוד ליצור עימם מערכת יחסים טובה. נרחיב על כך בפרק "הרווחה ואני".

חשוב לזכור: תהליך הגירושין עשוי להימשך זמן רב, בין חודשים אחדים לכמה שנים. הכירו בכך והכינו את עצמכם למסע רצוף אתגרים. כיוון שמדובר במהלך משנה חיים ובעל השפעה ניכרת עליכם ועל היקרים לכם, עליכם להיות שלמים עם ההחלטה ולהבין כי אתם צפויים להידרש לסבלנות רבה, נחישות, התמדה וכוח רצון. זכרו כי האפשרות לעבור להליך של גישור קיימת בכל שלב ושלב בהליך המשפטי.

הוצאות צפויות:

אגרות – פתיחת ההליך המשפטי כרוכה בתשלום אגרה. כמו כן, יש סוגים מסוימים של בקשות במסגרת ניהול ההליך שהגשתן כרוכה בתשלום אגרה נוספת. במקרים כאלה הדיון בבקשה לא יתקיים אם לא תשלמו את האגרה הנדרשת. יש אפשרות לבקש פטור מתשלומי אגרה בשל מצב כלכלי דחוק. בקשה כזו היא הליך משפטי לכל דבר ועניין. לבירורים בנושא זה פנו לעורך הדין המייצג אתכם או לאחת מתוכניות הסיוע המשפטי.

הוצאות משפט – מדובר בסכום שפוסקת הערכאה השיפוטית, בהתאם לחוק ולישקול דעתה, במקרים שבהם הליך משפטי שיזם צד אחד גרם לצד השני להוצאה כספית מיותרת. הערכאה תבדוק אם הגשת הבקשה או פתיחת ההליך היו מוצדקים. אם המסקנה תהיה שמדובר בצעד לא מוצדק, יוזם הבקשה או ההליך יידרש לשאת בהוצאות המשפט. הדבר נועד למנוע מהצדדים להתיש זה את זה בתביעות קטנוניות ובבקשות לא נחוצות.

בשורה התחתונה:

- למעט עניין קבלת הגט, כל הנושאים הקשורים בתהליך הגירושין יכולים להתברר הן בבית המשפט לענייני משפחה והן בבית הדין הרבני. הראשון שמגיש תביעה קובע את סמכות הערכאה.

- יש חשיבות עצומה לזהות הערכאה שבה יתנהל התיק.
- כדי לצלוח בשלום את המסע הארוך והמאתגר, הכינו את עצמכם מראש והיעזרו באנשי מקצוע מומחים בתחום עוד בטרם עשיית הצעד הראשון.

מה צופן העתיד?

גישור – האפשרות העדיפה

האפשרות הטובה ביותר עבורכם ועבור ילדיכם היא לנסות ליישב את הקונפליקטים שנוצרו בעקבות הפרידה באמצעות הידברות, הסכמות הדדיות ופתרונות מחוץ לכותלי הערכאות השיפוטיות.

לעיתים בני הזוג מחליטים להישאר יחד על אף ההבדלים בין תפיסות העולם, ובמקרים אחרים מחליטים על פרידה ברוח טובה ונעימה. במקרים כאלה, ובמקרים רבים נוספים, קביעת הסדר החיים המשותפים, או הפרידה והסדר החיים שאחריה, נעשים באמצעות הליך גישור.

מהו הליך גישור?

גישור הוא הליך שיכול להתקיים רק אם שני בני הזוג מעוניינים בכך, ונועד ליישב מחלוקות באמצעות גורם שלישי ניטרלי. במקרה של גישור בין בני זוג, כדאי לבחור איש מקצוע שעבר הכשרה מתאימה ושיש לו ניסיון בתחום ולהגיע לתהליך בלב פתוח ונפש חפצה. בתהליך תקבלו כלים יעילים להבין מהם האינטרסים המשותפים שלכם וכיצד תוכלו למצוא פתרונות יצירתיים לסוגיות שמטרידות אתכם. לדוגמה, חינוך הילדים, חלוקת הרכוש המשותף ונושאים נוספים. הליך הגישור עשוי להימשך זמן והוא יצריך מכם פתיחות, כנות, אורך רוח, הכלה וסבלנות. פנייה לגישור כרוכה בתשלום, אך בסיכומו של דבר עלויות הגישור נמוכות יותר מעלויות ניהול הליך בערכאות שיפוטיות.

איך פונים לגישור?

פנייה לגישור צריכה להיעשות בהסכמת שני בני הזוג או בהפניה על-ידי ערכאה שיפוטית. זהות המגשר צריכה גם היא להיות מוסכמת על-ידי שני בני הזוג, ולכן מומלץ לפנות למגשר שקיבלתם עליו המלצות ואתם יודעים שהוא יוכל להיות ניטרלי בעניינכם.

חשוב לזכור: פניה לגישור אינה מונעת מאחד מבני הזוג להגיש במקביל "בקשה ליישוב סכסוך" וכך להשפיע על זהות הערכאה השיפוטית שבה יתנהל התיק אם הגישור לא יצלח. לכן, גם אם אתם מעוניינים בהליך גישור, הקדימו והגישו בקשה ליישוב סכסוך ולאחר מכן פנו להליך גישור.

האם אפשר להתחיל הליך של גישור גם לאחר הגשת בקשה לבית המשפט או בית הדין?

כן. האפשרות לעבור להליך של גישור קיימת בכל שלב ושלב.

האם ההחלטות של הגישור מחייבות?

בסוף הליך הגישור תגבשו הסכם שמסדיר את עניינכם באופן שמותאם בדיוק עבורכם ולפי ההסכמות שהגעתם אליהם לאורך התהליך. להסכם זה יהיה תוקף משפטי רק אם יאושר על-ידי ערכאה שיפוטית. מיד עם אישורו על-ידי הערכאה השיפוטית ההסכם מקבל תוקף של פסק דין. תוכלו להגיש את ההסכם לאישור בית המשפט או בית הדין, לפי בחירתכם.

חשוב לזכור: כל עניין שעלה במהלך הגישור אך לא נכלל בנוסח ההסכם הסופי אינו מחייב.

האם אוכל להתחיל הליך של גישור ללא הסכמת הצד השני?

לא. גישור, מטבעו, הוא הליך שנעשה בהסכמה הדדית ובשיתוף פעולה.

בשורה התחתונה:

- גישור הוא האפשרות הטובה ביותר לפתרון קונפליקטים ולקבלת החלטות בכל הנוגע לעניינכם.
- הליך הגישור כרוך בתשלום, אך לרוב הסכומים יהיו נמוכים יותר מאלו שתשלמו על ייצוג בבית המשפט/בית הדין.
- אפשר להתחיל או להמשיך לנהל את העניין באמצעות גישור בהסכמתם המלאה של שני הצדדים.
- להסכם שיגובש במסגרת הגישור יש תוקף משפטי רק אם הוא יאושר בערכאה השיפוטית.
- במקרים שהאפשרות לגישור לא צלחה, האפשרות האחרת העומדת בפניכם היא לפנות לערכאות השיפוטיות.

ההליך בערכאות השיפוטיות

אם הליך הגישור לא צלח, או אם אתם חושבים שהצד השני מתכנן להגיש בקשה לפתיחת תיק גירושין ("בקשה ליישוב סכסוך"), כדאי להקדים להגיש בקשה בעצמכם. כפי שפירטנו בפרק הקודם, קיימת חשיבות עצומה לזהות הערכאה שתדון בתיק שלכם, והראשון שמגיש בקשה קובע באיזו ערכאה תידון התביעה.

איך מתחילים?

עוד לפני שמגישים תביעה לגירושין, יש להגיש "בקשה ליישוב סכסוך". זהו הליך הכרחי ומקדים לתביעה, והוא נועד לסייע לכם להגיע להסכמות ולצמצם ככל האפשר את המחלוקות שיידונו בערכאה השיפוטית. עם הגשת הבקשה יתחיל הליך שכולל כמה פגישות. הפגישות יתקיימו ביחידת הסיוע הסמוכה לערכאה השיפוטית שאליה הוגשה הבקשה (בית הדין הרבני או בית המשפט לענייני משפחה). בפגישות הללו, שנקראות 'מה"ות' (מידע, היכרות ותיאום), יינתן לכם מידע על מגוון האפשרויות העומדות בפניכם: קבלת ייעוץ, פתרון באמצעות גישור, גירושין בשיתוף פעולה, פנייה לטיפול משפחתי או זוגי,

והשירותים שיחידת הסיוע מעניקה לכם. אם תגיעו להסדר במסגרת זו, ההסדר יקבל תוקף של פסק דין.

לתשומת ליבכם, הליך זה מחויב על פי חוק, ואתם צריכים לעבור אותו גם אם עברתם לפניו הליך של גישור שלא צלח.

מה קורה בינתיים?

הבקשה ליישוב סכסוך משהה את ההליך המשפטי לפרק זמן מסוים (בין 45-60 יום). בזמן זה לא דנים בתיק בבית המשפט או בבית הדין.

לאחר מכן, או לאחר הגשת הודעה לערכאה השיפוטית על סיום הליך יישוב הסכסוך, ובמשך 15 ימים הצד שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך יכול להגיש תביעה לבית הדין הרבני או בית המשפט לענייני משפחה, לפי בחירתו. התביעה תהיה קשורה לעניינים שלא הוסדרו בין בני הזוג. אם לא הוגשה בקשה ב-15 ימים הללו כל אחד מהצדדים יכול להגיש תביעה לכל ערכאה שיפוטית לפי בחירתו.

על מה דנים במסגרת תביעת גירושין?

תביעת הגירושין יכולה לכלול סוגיות שונות בין בני הזוג. כל מקרה לגופו. אלו הם התחומים הנפוצים בתיקי גירושין:

משמורת ילדים:

חשוב להבחין בין אפוטרופסות לבין משמורת. על פי רוב (למעט במקרים חריגים), ההורים שניהם יישארו אפוטרופוסים של ילדיהם הקטינים. לכן, החלטות בענייני חינוך הילדים: קבלת טיפול רפואי, נסיעות לחו"ל וכו' צריכות להתקבל על-ידי שני ההורים בלי קשר לקביעה מי יהיה ההורה המשמורן. ההכרעה בעניין משמורת על הילדים נוגעת למקום המגורים העיקרי של הקטינים.

כדאי לדעת: המונח "משמורת" הוא מונח שבתי המשפט לענייני משפחה מתחילים להוציא מן השפה המשפטית. השיח

משמורת משותפת: הסדר שבמסגרתו בני הזוג חולקים ביניהם את המשמורת על הילדים, ולכל צד מוגדר זמן מתי הילדים יהיו בחזקתו. על פי רוב, משמורת משותפת מפחיתה את סכום המזונות בגלל חלוקת נטל שווה.

הסדרי/זמני שהות נקראו בעבר "הסדרי ראייה", במסגרת הסדרים אלו מוגדרים זמני המפגש של הילדים עם ההורים.

חזקת הגיל הרך כל עוד ההורים לא הגיעו להסכמה אחרת, המשמורת על ילדים מתחת לגיל שש ניתנת לאם, ואילו לאב נקבעים זמני שהות. יש כמה חרקות לחזקה, ואף ניתן לסתור אותה במקרים מסוימים.

המשפטי מכון לשימוש במושגים "אחריות הורית" ו"זמני שהות". המטרה היא דיוק ומניעת בלבול בין "אפוטרופסות" ובין מקום מגוריהם של הקטינים.

במקרה של חילוקי דעות בין ההורים בנושא זמני השהות, הערכאה השיפוטית שדנה בתיק תפנה את המשפחה לבדיקת עו"ס לסדרי דין, לשם קבלת תסקיר והמלצות. ההכרעה בעניין תהיה של הערכאה השיפוטית. ברוב המקרים ההכרעה תואמת את המלצות התסקיר, אולם בסמכותה של הערכאה השיפוטית גם לדחות את המלצות התסקיר ולהכריע אחרת, לפי שיקול דעתה. נרחיב על תפקיד העו"ס בפרק הבא.

לתשומת ליבכם: על פי ניסיון העבר, בית הדין הרבני מאפשר הרחקה של ילדים מבן/ת הזוג שעזב/ה את החברה החרדית. לכן, כאשר מתנהל דיון על זמני השהות חשוב מאוד להתנהל באופן זהיר ולהיעזר בייעוץ משפטי של עו"ד מומחה בתחום.

הורה משמורן ההורה שהמשמורת על הילדים נמסרה לו, ואילו עבור ההורה השני נקבעו זמני שהות רגילים או נרחבים.

משמורת זמנית החלטה זמנית במסגרת תיק תביעה למשמורת. החלטה תקפה עד למתן פסק הדין בתיק או עד לזמן מסוים שנקבע בהחלטה עצמה.

תסקיר התסקיר הוא דו"ח שמגישה העו"ס לסדרי דין לערכאה השיפוטית שמינתה אותו, ובו מפורטות המלצותיו בנושאים שהוגדרו לבדיקה על-ידי הגורם הממנה. התסקיר הוא תוצר של חקירה מקצועית, תוך שימוש בכלים טיפוליים, פגישות עם בני המשפחה, איסוף מידע ונתונים.

חינוך הילדים:

אם ברצונכם לשנות את מוסדות החינוך של הילדים, כדאי להגיע להסכמות עם בן/בת הזוג בנושא. אם הנושא יגיע להכרעת הערכאה השיפוטית, ישנה משמעות גדולה לזהות ערכאת השיפוט שבה נידון התיק. על פי רוב, ההמלצות של גורמי המקצוע הן שלא לטלטל את עולמם של הילדים ולא לשנות את אופי המסגרות שבהן הם מתחנכים. בהקשר זה חשוב להזכיר כי על פי "חזקת הגיל הרך" ילדים עד גיל 6 הם במשמורת האם, אלא אם מגיעים להסכמה אחרת.

במקרים מסוימים בית המשפט יבקש לזמן את הילד לשיחה כדי להבין מהו רצונו. לעיתים שיחה כזו מתנהלת בין השופט לילד ללא נוכחות ההורים. ברוב המקרים, ככל שהילד מבוגר יותר, כך גוברת הנטייה להעניק משקל רב יותר לדעתו.

חשוב לדעת: העברת הילד ממסגרת חינוכית אחת לאחרת מחייבת הסכמה של שני האפוטרופוסים (ההורים, בדרך כלל) או פסק דין.

מזונות:

ברוב המקרים על האב לשלם דמי מזונות לילדיו הקטינים, גם אם במסגרת ההסדר הם יהיו אצלו חלק מהזמן. דמי המזונות נקבעים בדרך כלל על פי רמת החיים שהילדים היו מורגלים בה ובהתאם להכנסות ההורים. לדמי המזונות נוספים גם עלויות המגורים של הילדים (מדור) והשתתפות בהוצאות החינוך והבריאות.

לתשומת ליבכם: אפשר לפתוח לדין מחדש נושאים כמו מזונות, חינוך ילדים ומשמורת, זאת במקרה שחל שינוי נסיבות מהותי ובלתי צפוי מהיום שבו ניתן פסק הדין. אם לדעתכם יש מקום לפתוח את הנושא לדין מחדש, התייעצו עם עו"ד ובחנו את כדאיות העניין, בדקו באיזו ערכאה עליכם לפתוח את התיק וכיצד נכון להתנהל בעניין זה.

עיקול נכסים צו משפטי שמטרתו שמירה על המצב הקיים. הצו מונע מבעל הנכס להבריח אותו ומגביל את יכולת השימוש בו. בהקשר של דיני משפחה, ההליך נעשה בשל דמי מזונות שלא שולמו או במסגרת חלוקת רכוש.

חשוב לזכור:

- אפשר לשנות את גובה דמי מזונות גם לאחר שהתקבלה החלטה בנושא.
- דמי המזונות משולמים על פי רוב עד גיל 18.
- אם הילד יתגייס, האב ישלם שלישי מדמי המזונות עד שהילד ישתחרר מצה"ל.
- במקרה של הוצאות חריגות הקשורות בילדים, המקובל הוא שההורים יחלקו בהן על פי חלקם היחסי בהכנסה הפנויה.

רכוש:

הכלל המשפטי גורס כי כל הרכוש וכל החובות שצברו בני הזוג מיום החתונה ועד יום הפרידה יתחלקו ביניהם שווה בשווה. נכסים שלא נחשבים כנכסים משותפים שנצברו במסגרת הנישואים הם:

- נכסים שהיו לכל אחד מבני הזוג ערב נישואיהם.

- נכסים שהתקבלו בירושה או במתנה.
- גמלה המשולמת לאחד מבני הזוג עקב נזקי גוף או מוות.
- נכסים שהוסכם בין הצדדים שאינם נחשבים נכסים משותפים.

אם בבעלותכם דירה שבה אתם מתגוררים, חשוב להסתייע ביעוץ משפטי כדי שתתקבל החלטה הוגנת בשאלות הקשורות לדירה, כגון: היכן יגור ההורה המשמורן עם הילדים, מה יהיה גובה תשלום המדור וכיצד תשולם המשכנתא.

חובות:

בבתים רבים אחד מבני הזוג הוא האחראי על ניהול הבית מבחינה כלכלית, וההלוואות הקשורות בכך – כמו משכנתא והלוואות אחרות – הן על שמו בלבד. אך כיוון ששני הצדדים נושאים באחריות לחובות שנוצרו במהלך הנישואין, גם במקרים כאלה, על פי רוב, נפסק שהחובות יתחלקו בין בני הזוג שווה בשווה.

פירוק שיתוף/שותפות: במקרים שבעלות על דירה היא של שני אנשים או יותר, נדרשת הסכמת כל הבעלים כדי לבצע פעולות בדירה. אם בעלי הדירה אינם מסכימים ביניהם אפשר לגשת להליך של פירוק שיתוף/שותפות. יש כמה דרכים לביצוע הפירוק. תוצאת הפירוק היא הפרדת הבעלות תוך שמירה על חלקו היחסי של כל אחד מהבעלים.

דמי שימוש ראויים: במקרים שבהם שני בני הזוג הם הבעלים של הדירה ואחד מהם נשאר להתגורר בה, אפשר לדרוש "דמי שימוש ראויים", שהם למעשה דמי שכירות. תשלום זה יועבר מהצד שנותר להתגורר בדירה לצד שעזב.

מזונות אישה:

בתהליך הפרידה, כל עוד בני הזוג נשואים כדת משה וישראל ובמידה והאשה אינה מתפרנסת בכוחות עצמה, יתכן שיחייבו את הגבר לשלם מזונות לאשתו. כלל זה לא תקף במקרים חריגים, כגון של "אישה מורדת" וכדומה. דמי המזונות משולמים מרגע הפרידה עד מתן הגט. חשוב להדגיש, כיום כמעט ולא נפסקים מזונות אישה, מכיוון שרוב הנשים מתפרנסות בכוחות עצמן.

כדאי לדעת: בנושא זה יש הבדלים בין הערכאות שבהן נידון התיק, ולכן מומלץ להתייעץ עם עו"ד ולבדוק איזו ערכאה עדיפה לכם.

כתובה:

דמי הכתובה נפסקים בבית הדין הרבני בעת הדיונים על הגט. מדובר בסכום כסף שעל הגבר לשלם לאישה, כחלק מהתחייבותו ביום חתונתם. נזכיר כי את

הגט עצמו אפשר לקבל רק בבית הדין הרבני, גם אם שאר ענייני התיק נדונו בבית המשפט לענייני משפחה, ועל כן בית הדין הרבני הוא הסמכות הבלעדית בפסיקת דמי הכתובה. על פי רוב הדיינים לא מתחשבים בסכום הכסף הכתוב בכתובה אלא פוסקים סכום כסף סביר לפי קריטריונים שונים. הסכומים נעים בין 10,000-180,000 ש"ח. קיימות נסיבות המפקיעות זכאות אשה לדמי כתובה.

גט:

טקס קבלת הגט מתבצע אך ורק בבית הדין הרבני, וקיומו כרוך בהסכמת שני הצדדים. במקרה שצד אחד אינו מסכים לכך, הסירוב כובל את הצד השני להמשיך קשר הנישואין. במצב כזה אפשר לקבוע שאחד הצדדים הוא "סרבן/סרבנית גט". קביעה זו יכולה להשפיע על הסנקציות שיוטלו על הסרבן/ית.

הוכחת מעשה אסור: במקרה שיש הוכחה שהאישה חיה עם גבר אחר בתקופה שלפני קבלת הגט, ניתן למנוע ממנה את דמי הכתובה ולאסור עליה להינשא לאותו אדם.

עגינות מצב שבו אישה לא קיבלה גט מבעלה ועל כן אסור לה להינשא לגבר אחר. במקרה שאישה מסרבת לקבל גט, הגבר יכול להינשא לאישה אחרת בכפוף להיתר מיוחד.

צו עיכוב יציאה מהארץ אם עולה חשש שהצד השני יעזוב את הארץ ללא גט, עם הילדים או בלעדיהם, חשוב לפעול להוצאת צו האוסר עליו לצאת מהארץ. הצו ניתן בתיקי משפחה ובמקרים חריגים גם בתיקי רכוש.

סרבנות גט:

אם צד אחד אינו מסכים לגט ובית הדין הרבני רואה לנכון לחייב גירושין, יוטלו על הסרבן/ית סנקציות כמו:

- מזונות עונשיים: דמי מזונות גבוהים יותר.
- ביטול הזכאות למזונות: במקרה שהאישה היא הסרבנית.
- סנקציות אזרחיות: מניעת רישיון נהיגה, עיכוב יציאה מהארץ, מאסר ועוד.
- הרחקות ונידוי חברתי, לרבות איסור עלייה לתורה, לשמש מוהל ועוד.
- תביעת נזיקין: בשונה מהסנקציות המוטלות על-ידי בית הדין, תביעה מסוג זה אינה קשורה לזירוז הגט. אם נפסק שהסרבן/ית חייבים בתשלום בעקבות תביעה זו, גם מתן גט לא יבטל זאת. תביעת נזיקין יכולה לסייע למסורבי גט במקרים רבים, ומומלץ להתייעץ עם עו"ד אם כדאי לפעול בדרך זו במקרה שלכם.

טיפים ועצות לתהליך המשפטי

הקפידו על הכנות מקדימות והיו ערוכים לכל תרחיש אפשרי היפגשו עם עורך הדין שלכם (או עם הטוען הרבני) לפני כל דיון. חשוב שתבינו כיצד עליכם לנהוג בדיון, מהי הדרך הטובה ביותר להעברת המסרים לצד השני ומה עשויות להיות השלכותיו של הדיון.

הגיעו לכל הדיונים עשו כל מאמץ כדי להגיע לכל הדיונים בעניינכם. אם אין באפשרותכם להגיע, עדכנו את עורך הדין שלכם מבעוד מועד. במידת הצורך תוכלו להגיש בקשה לדחיית הדיון.

שמרו על קור רוח בזמן הדיונים דיונים יכולים להיות סוערים ורווי אמוציות. הכינו את עצמכם מראש והשתדלו לא להתפרץ ולא להתעמת עם הצד השני.

חובת התיעוד וחובת הזהירות מרגע הגשת הבקשה לפתיחת תיק ועד לסיום ההליכים המשפטיים המצב עשוי להיות רגיש באופן מיוחד. ייתכן שתקבלו איומים או שתחוו סנקציות מסוגים שונים. פקחו עיניים, היו זהירים ואם זה המצב, השתדלו לתעד כל שיחה וכל שהות שלכם בקרבת בן/בת הזוג. הביאו בחשבון שייתכן שהצד השני יעקוב אחריכם באמצעות חוקר פרטי. במקרה כזה חשוב להקפיד לנהוג כמצופה מכם גם בזמנכם החופשי. עורך הדין יוכל לסייע לכם להבין טוב יותר מה מותר ומה אסור בהתנהלות היומיומית.

מה לעשות במקרה של תלונת שווא? למרבה הצער, לעיתים המצב הנפיץ עלול להידרדר לתלונות שווא מסוגים שונים ולהביא למעצר או לצו הרחקה. אם חלילה הוגשה נגדכם תלונת שווא כדאי להתייעץ עם עו"ד ולברר כיצד לנהוג.

הקיפו את עצמכם במעגלי תמיכה התהליך המשפטי עשוי להימשך זמן רב והוא מצריך כוחות נפש רבים. אל תהססו לשתף בקושי חברים קרובים או בני משפחה שאתם סומכים עליכם. במידת הצורך, בדקו אפשרות של סיוע מקצועי. זכרו כי כמו כל דבר בחיים, גם הקושי הזה הוא זמני.

ערעור במקרה שאינכם מסכימים עם החלטות ופסקי הדין של הערכאה השיפוטית ויש לכך בסיס משפטי, תוכלו לערער עליהם בערכאה אחרת, ואף לבקש לבחון פתיחה מחודשת של התיק.

פרוטוקול מסמך תיעוד של הדיונים בערכאה השיפוטית. הפרוטוקול ניתן לבעלי הדין ולמייצגים. בבית המשפט לענייני משפחה, הפרוטוקול יימסר לכם בסיום הדיון. בבית הדין הרבני הוא יהיה זמין לכם, בדרך כלל, כעבור כמה ימים.

מחוץ לפרוטוקול מדובר בדיון בערכאה השיפוטית שאין לו תיעוד בפרוטוקול. על פי רוב, דיונים אלו נועדו לסייע לבעלי הדין להגיע להסכמות.

הרווחה ואני – טובת הילדים

בתיקי גירושין שבהם יש מחלוקת סביב נושא הילדים, הערכאה השיפוטית שבה נידון התיק ממנה "עובד סוציאלי לעניין סדרי דין". תפקידו של העו"ס לעניין סדרי דין הוא להכין חוות דעת מקצועיות לפי בקשת בית המשפט לענייני משפחה ובית הדין הרבני. חוות דעת אלו מכונות "תסקירים".

אילו עקרונות מנחים את העובד הסוציאלי לסדרי דין בעבודתו?

- עקרון טובת הילד והאדם – התמקדות בצרכיו ובטובתו של הקטין או של הנזקק להגנה.
- תפיסה מערכתית – התערבותו של העו"ס לסדרי דין היא בעלת ערך טיפולי משמעותי בחיי המשפחה. אולם המעורבות היא זמנית ונועדה לסייע להורים להחזיר אליהם את הסמכות והאחריות ההורית.
- קשר ודיאלוג – הערכתו והמלצותיו של העו"ס לסדרי דין מבוססות על שיתוף, שותפות ותקשורת עם המשפחה.
- שיתוף פעולה מקצועי – איסוף המידע לצורך גיבוש ההמלצות ייעשה בשיתוף אנשי מקצוע כמו רופאים, אנשי חינוך, מטפלים, הצוות במחלקות לשירותים חברתיים ועוד.

מה צפוי לכם?

לאחר מינוי העו"ס תקבלו זימון לפגישה ודף מידע על התהליך המשפטי. לפגישה הראשונה מוזמנים שני ההורים, ובהמשך הפגישות יהיו בנפרד. העו"ס ייפגש גם עם כל אחד מהילדים (מגיל 3 ומעלה), יגיע אליכם לביקורי בית ויצפה באינטראקציות של כל אחד מההורים עם הילדים.

חשוב שתדעו:

- לפי החוק, על העו"ס לסדרי דין להשתייך ללשכת הרווחה באזור המגורים של הילדים. במקרים שבני הזוג מתגוררים במרחק ניכר זה מזה, העו"ס

- שעורך את התסקיר יכול להסתייע בעו"ס אחר מהאזור המרוחק. הסיוע אינו מחליף פגישה של העו"ס שעורך את התסקיר עם כל בני המשפחה.
- העו"ס לסדרי דין מחויב לערוך ביקור בית אחד לפחות אצל כל הורה, ולכוון לכך שהילדים יהיו נוכחים בביקור זה. שימו לב: העו"ס רשאי להגיע לביתכם לביקורי פתע ללא הודעה מראש.
- לפני הדיון בערכאה השיפוטית, העו"ס צריך לשוחח עם כל אחד מההורים ולעדכן אותם במסקנותיו ובהמלצות התסקיר. ייתכנו מקרים חריגים שבהם העו"ס יחליט שלא לקיים שיחה כזו. במקרה כזה עליו לנמק את שיקוליו בתסקיר.
- את התסקיר יש לשלוח אל הצדדים במקביל לשליחתו לערכאה השיפוטית.
- במקרה של חשש לניגוד עניינים – לדוגמה: אם העו"ס מכיר אישית את אחד הצדדים באופן שלא קשור לעיסוקו המקצועי – עליו להעביר את הטיפול לעו"ס לסדרי דין אחר.
- הערכאה השיפוטית מתחשבת בדרך כלל בהמלצות המובאות בתסקיר, אך היא אינה מחויבת לעשות זאת.

ועדת תסקירים

במקרים מורכבים, כאשר העו"ס מתקשה להגיע לאבחון מדויק ולגיבוש המלצות, תתכנס ועדה טיפולית-מקצועית לשם חשיבה צוותית בעניינים העומדים על הפרק. המשתתפים בוועדה מתחלקים למשתתפים קבועים ומשתתפים מוזמנים. המשתתפים הקבועים הם אנשי מקצוע מהמחלקה לשירותים חברתיים: מנהל המחלקה או מי מטעמו, העו"ס המרכז לסדרי דין, העו"ס לסדרי דין האחראי על המקרה, ראש הצוות, ובמידת האפשר גם פסיכולוג ילדים או פסיכיאטר. המשתתפים המוזמנים הם: ההורים, אפוטרופוס לדין (אם יש כזה), עו"ס מחוזי לעניין סדרי דין, עו"ס לחוק נוער (במידת הצורך) ועו"ס משפחה. הוועדה יכולה לזמן אליה את הילדים, אנשי חינוך, אנשי בריאות, בני משפחה ומטפלים אישיים.

שימו לב: על הוועדה לזמן את שני ההורים לכל דיון. ההזמנה תיעשה בכתב

ואליה יצורף דף מידע על ועדת התסקירים. באפשרותכם להגיע לוועדה עם עורך הדין שלכם. במקרה שתרצו בכך עליכם לקבל את הסכמתו של הצד השני. כל הדיונים בוועדה וכל ההמלצות חייבים להיות מתועדים בטופס ייעודי. אנו ממליצים לכם לבקש לקרוא את הטופס לפני שהוועדה מתפזרת, זאת כדי שתוכלו להיות בטוחים שהכתוב בטופס משקף את אשר התרחש בדיון.

מעני הרווחה במקרים של ניכור הורי

מרכז קשר מרכז קשר הוא מקום המופעל על ידי משרד הרווחה ומאויש על ידי עו"סים. תפקידו של מרכז קשר הוא להיות מסגרת מוגנת, תומכת ומקצועית למפגשים בין הורים לילדים הנתונים במצבי קונפליקט. כמו למשל במהלך סכסוך גירושין. המטרה היא לבנות תוכנית שתאפשר להורים וילדים לעבור, באופן הדרגתי ובליווי מקצועי, להסדרי ראייה ללא תלות במרכז קשר.

בנוסף, מרכז קשר יכול לסייע במניעת עימותים בעת המעבר של הילדים מהורה להורה, וכן לשמש מקום מפגש לילדים ולהורים המתגוררים במרחק זה מזה וזקוקים למקום הולם למפגשים שלהם.

הפניות למרכז קשר יכולות להיות בהחלטת בית משפט או העו"ס לסדרי דין. כמו כן, שני ההורים יכולים להסכים ביניהם להיעזר בשירותיו של מרכז קשר.

המפגשים עצמם, על פי רוב, הם שבועיים, אורך כל מפגש בין שעה לשעתיים. צוות המרכז מפקח על המפגשים ומדווח לעו"ס לסדרי דין, וזה מדווח עליהם לבית המשפט.

כל הורה רשאי לערער על ההחלטה לחייב אותו לפגוש את ילדו במרכז קשר. אם ההחלטה להפנות למרכז קשר היא של העו"ס יש להגיש ערר. אם ההחלטה היא

סרבנות קשר המונח מתאר מצב שבו הילד לא מעוניין בקשר עם אחד ההורים, מסיבות נורמליות, טבעיות ומוצדקות, כמו סגנון הורי בעייתי או בשל בעיות אלימות של ההורה.

ניכור קהילתי הקהילה החרדית תופסת את טובת הכלל כערך עליון, ולכן כאשר פעולות הפרט נחוות אצלה כמאיימות על טובת הכלל או על שלמות הקהילה העסקנים עשויים להתערב. ההתערבות יכולה להתבטא בדרכים שונות: הסתה של בני משפחה, חברים ומכרים נגד היחיד שעזב את הקהילה, עידוד מוסדות החינוך לדחוק את ההורה שעזב את הקהילה ולאפשר ניתוק של קשר בינו ובין ילדיו. פעולות אלו מכונות "ניכור קהילתי".

ניכור הורי המונח מתאר תופעה שבה הילד לא מעוניין בקשר עם אחד ההורים, בדרך כלל עם ההורה שאינו משמורן. בניגוד לסרבנות קשר, כאן הגורם להתנהגותו של הילד הוא הסתה של הורה אחד נגד ההורה השני. פגיעה בקשר הורה-ילד היא תופעה שמסכנת מאוד את רווחתם ושלומם של הילדים, ולכן המערכות המשפטית והסוציאלית רואות בחומרה התנהלות של ניכור הורי ומפעילות סנקציות על ההורה המנכר. עם זאת, מקרים של ניכור הורי הם תופעה שקשה לתת לה מענה טיפולי, וגם הסנקציות המוטלות לא תמיד מובילות למיגורה. במקרה שהילד אינו מעוניין בקשר עם ההורה, העו"ס לסדרי דין הוא שמעריך אם מדובר בסרבנות קשר או בניכור הורי.

של הערכאה השיפוטית, יש להגיש לערכאה המוסמכת בקשת רשות ערעור.

מרכז הורים וילדים מרכז זה מעניק שירות לילדים בין הגילים 5-12 שהוגדרו כנתונים במצבי סיכון ויש להם בעיות רגשיות או התנהגותיות. המרכז פועל ברשויות מקומיות מסוימות, תחת אחריות משרד הרווחה. במרכז פועלים למען שיקום היחסים בין ההורים לילדים, שיפור תפקוד ההורים בכל הקשור לטיפול בילדיהם, סיוע בשמירת שלמות המשפחה וזאת במקביל להבטחת ההתפתחות התקינה של הילדים. המרכז מציע מגוון שיטות טיפול כגון טיפול פרטני, דיאדי, משפחתי ועוד. כל אלה כדי להתאים את הטיפול הטוב ביותר לכל מקרה ומקרה.

תיאום הורי התיאום ההורי הוא שירות שמטרתו לסייע להורים המצויים בהליכי גירושין ומתקשים לנהל את הורותם בשיתוף פעולה. השירות נועד להפוך את התקשורת בין ההורים ממאבק לשיח, ולסייע להם לנהל את ההורות ללא מעורבות של גורמים חיצוניים כמו מערכת המשפט וגורמי סמכות אחרים.

העברה לשירות היא באמצעות צו של הערכאה השיפוטית, וקבלתו נעשית ביחידות התיאום ההורי שבתוך התחנות לטיפול משפחתי שברשויות המקומיות. התהליך כולל 20 מפגשים, אורך כל מפגש הוא שעה וחצי. המפגשים מתקיימים אחת לשבועיים.

שירות זה כרוך בתשלום, בין 200-50 ש"ח למפגש. העלות תיקבע לפי מבחן הכנסה שייערך לכל הורה בנפרד.

כדאי לדעת: מרכז קשר נותן מענה בסיסי שמטרתו לאפשר מפגשים בין ההורה לבין הילדים. המרכז אינו נותן מענה טיפולי. במקרים שבהם נדרשת התערבות טיפולית לצורך חידוש ושיקום הקשר בין ההורה לילדיו, מומלץ לבקש מהעו"ס המטפל הפניה גם ל"מרכז הורים וילדים".

טיפים ועצות להתנהלות מול גורמי הרווחה

צרו מערכות יחסים טובות כולנו בני אדם ולטיב מערכות היחסים שלנו יש השפעה גדולה על ההחלטות שלנו. התייחסו אל העו"ס ואל כל גורמי הרווחה כאל גופים מסייעים שכוונותיהם טובות. מלאו את ההנחיות והעניקו לאנשי המקצוע את התחושה שאתם מחויבים לחלוטין לתהליך, ושבדיוק כמותם, טובת הילדים חשובה לכם יותר מכול.

בחירת אזור המגורים לתשומת ליבכם, לשכת הרווחה שתטפל בתיק נקבעת לפי מקום המגורים. אם אתם מתגוררים כעת בעיר חרדית וחושבים לעבור דירה, בררו בזהירות מהו צביון לשכת הרווחה באזור שאליו אתם חושבים לעבור והביאו זאת בחשבון בסך השיקולים שלכם בבחירת מקום המגורים הבא. מניסיון העבר, רשויות הרווחה בערים החרדיות או בשכונות חרדיות עלולות להיות נתונות ללחצים מצד עסקני הקהילה וגורמים חרדיים בשלטון המקומי. לא מן הנמנע שלחצים אלו ישפיעו על ההחלטות המקצועיות. לפעולות המומלצות הבאות יכולה להיות תרומה חשובה בהוכחת הטיית הגורמים המקצועיים, אם תצטרכו להוכיח הטיה כזו.

תיעוד! תעדו כל מפגש שלכם עם העו"ס ועם גורמי הרווחה, או לכל הפחות כתבו מייד בתום הפגישה מה התרחש בה ומה הייתה ההתרשמות שלכם ושמרו את המסמך.

בקשו הנחיות בכתב אם העו"ס, או כל גורם אחר, מורה לכם לעשות משהו או לא לעשות משהו, בקשו לקבל את ההנחיה בכתב, במייל, בוצאפ או במסרון. הדבר נכון גם לקביעת פגישות עם גורמי רווחה או ביטולן.

אתרים שכדאי להכיר:

ריכזו כאן קישורים לאתרים רלוונטיים עבורכם:

[פורטל מידע לגבי גירושין באתר "כל זכות"](#)

[פורטל מידע על זכויות היוצאים מהחברה החרדית באתר "כל זכות"](#)

[לשכת עורכי הדין](#)

[רשימת בתי המשפט לענייני משפחה](#)

[אתר בתי הדין הרבניים](#)

[מידע למשפחות בתהליכי גירושין](#) משרד הרווחה והבטחון החברתי

[תמיד הורים](#) אתר משרד הרווחה והביטחון החברתי להורים במצבי פרידה וגירושין

[חוברת מידע להורים בהליכי פרידה וגירושין](#)

[שפ"נט](#) נהלים וזכויות הורים גרושים מול מוסדות החינוך וכן השפעת הליך הגירושין על הילדים

קהילות פייסבוק:

[החמ"ל של הלל](#)

[הסלון התל אביבי של יוצאים לשינוי](#)

[הסלון הירושלמי של יוצאים לשינוי](#)

[בחרים מחדש](#)